

Joana Miliutė-Kuprienė

Dažnai, kalbėdami apie savo pirmąją mokytoją, mes ją idealizuojame, bet kartu ir susimąstome, ar pasakėme, kad ji mums tais metais, kai nedrąsiai įžengėme į paslaptinę žinių pasaulį, buvo brangiausias žmogus, kaip ir mama bei močiutė, kad mes ją mylėjome. Tokios mintys kyla ir pradėjus pasakojimą apie savo pačios pirmąją mokytoją Joaną Miliutę-Kuprienę. Ji man ir šimtams kitų vaikų, kuriuos mokė pradinėse klasėse, klojo ne tik žinių, bet ir gyvenimo pažinimo pagrindus, buvo tapusi tarsi antrąja mama.

Kai 1963 m. pradėjau lankyti pirmąją klasę, Lenkimų pradinė mokykla veikė mediniame tradicinės architektūros pastate, buvusiame į pietus nuo miestelio centro – dabartinės Simono Daukanto gatvės vakarinėje pusėje. Pirmajame aukšte vykdavo pamokos, o antrajame veikė mokyklos bendrabutis. Atstumas nuo mokyklos iki mano tėvų namų buvo apie 3 kilometrai, tad kurį laiką yra tekę tame bendrabutyje, kuriame tvarka rūpinosi, kaip man tada atrodė, itin griežta ir reikli mokytoja Ona Budrikienė, iš kitų išsiskyrusi itin smulkiai garbanotais plaukais, kuriuos ji visada būdavo susirišusi į kuodelį. Tada Lenkimuose nebuvo kitų moterų, nešiojančių tokią šukuoseną, tad, matyt, dėl jos ir dėl to, kad ši mokytoja iš mūsų reikalavdavo tokio amžiaus vaikams nebūdingos tvarkos, man ji tiek stipriai įsirėžė į atmintį.

Pamenu, kad tame pačiame mokyklos pastate (jo pirmojo aukšto šiaurės vakarinėje dalyje) gyveno mokytojos Joanos šeima. Už pastato buvo nedidelis stadionas. Šiandien nei to mokyklos pastato, nes stadiono jau nebėra, bet išliko atsiminimai apie pirmąsias pamokas ir jose mums įvairiausias baimes padėjusią įveikti mokytoją, jos vyrą – auksinių rankų meistrą, tautodailininką ir mokytoją Povilą Kuprį, jau tada ne tik mus, vaikus, bet ir kitus miestelio gyventojus stebinusį savo sukurtais suvenyrais, papuo-

Joana Kuprienė savo 75-mečio šventėje. 2002 m. balandžio 15 d. Nuotrauka iš šeimos albumo

šalais, padarytais iš gintaro ir metalo. Jo rankose net kadagio šakos tapdavo įmantriausiomis įvairių dydžių sagomis, kitais gražiais darbeliais

Joana Kuprienė gimė 1927 m. balandžio 15 d. Skuodo rajono Mosėdžio parapijos Mikulčių kaimo valstiečių šeimoje. Kartu su Joana šeimoje augo dar du kiti vaikai. 1936–1940 m. ji lankė Mosėdžio pradinę mokyklą, o 1941 m. įstojo į Skuodo gimnazijos antrąją klasę. Ten 1943 m. baigė tris gimnazijos klases, o vėliau kurį laiką mokėsi Salantuose (Kretingos r.) veikusioje progimnazijoje, 1945-aisiais tęsė mokslą Skuodo gimnazijoje. Vyko karas, tad jaunai, gležnutei, šviesiaplaukei mergaitei siekti mokslo

Nuotraukose: mokytoja Joana Kuprienė su savo auklėtiniais Lenkimuose 1957 metais. Nuotraukos iš V. Kalvaitienės albumo

nebuvo lengva, nes mokyklose tvarka nuolat keisdavosi. Tie sumaišties ir krauju paženklinėti metai gilius rėžius paliko Joanos šeimos gyvenime. 1945 m. kare žuvo Joanos brolis. Tačiau, kaip sakoma, nelaimė viena nevaikšto – 1946-aisiais, kai Joana mokėsi septintoje klasėje, Amžinybėn išėjo jos mama. Skaudžios netektys neparklupdė mergaitės. 1948 m. ji baigė Skuodo gimnaziją. Gavusi vidurinio mokslo baigimo pažymėjimą, tais pačiais metais pradėjo dirbti savarankiškai. Iš pradžių – Skuodo rajono Laumaičių kaimo pradinės mokyklos vedėja ir mokytoja, vėliau, 1951–1952 mokslo metais, – to paties rajono

Apuolės pradinės mokyklos, o 1952–1953 mokslo metais – Notėnų septynmetės mokyklos mokytoja. Ano meto Joanos charakteristikose rašoma: „*Nuo pat pedagoginio darbo pradžios išryškėjo atsakingas jaunos mokytojos požiūris į darbą, meilė vaikams ir gebėjimas juos sudominti ugdomąja veikla. Be to, akcentuotina aktyvi pedagogės visuomeninė veikla, šoka liaudies šokių ratelyje.*“

Atsiradus galimybei, Joana 1952 m., dirbdama Notėnų septynmetėje mokykloje, baigė Klaipėdos srities Liaudies šveitimo skyriaus suorganizuotus pradinėjų mokyklų mokytojų kvalifikacijos kėlimo kursus, vėliau dirbo Šliktinės pradinėje mokykloje, o 1954-aisiais atvyko į Lenkimus ir čia beveik 14 metų dirbo pradinėjų klasių mokytoja. Gyvendama ir dirbdama Lenkimuose ji mokėsi Klaipėdos pedagoginės mokyklos neakivaizdiniame mokymosi skyriuje, 1956 m. susituokė su savo gyvenimo vyru Povilu Kupriu ir tais pačiais metais sėkmingai baigė mokslą Klaipėdoje, jai Valstybinės kvalifikacinės komisijos nutarimu buvo suteiktas pradinės mokyklos mokytojos kvalifikacija. Vėliau – dar dešimt metų Lenkimuose. Čia gimė trys dukros – Vilma, Daiva ir Dalia.

1967 m. Joana su šeima persikėlė gyventi į Mosėdį. Čia ji vienuolika metų (1967–1978) dirbo Mosėdžio vidurinės mokyklos (dabar Mosėdžio gimnazija) pradinėjų klasių mokytoja.

Atsisveikindami su Amžinybėn 2017 m. rugpjūčio 12 d. išėjusia savo kolege Mosėdžio vidurinės mokyklos mokytojai jai skirtame nekrologe rašė, kad Joana, kaip ir jos vyras, būdama meniškos prigimties, „*Labai kruopščiai gebėdama daryti meniškus rankdarbius, to mokė ir savo mokinius, buvo aktyvi visuomenininkė, ilgametė mokyklos ir kultūros namų saviveiklininkė, nenuilstanti tuometinio Mosėdžio kolūkio choro dainininkė. Buvusių mokytojų atmintyje ilgam išliko itin išradingos, nestokojančios originalių idėjų, kūrybingos ir įkvepiančios kurti bei vertinti grožį mokytojos paveikslas. Dauguma visada prisimins pirmosios mokytojos išradimai beržo šaka bei piešiniais ant sienų papuoštą kabinetą, užsiėmimus, kuriuose buvo galima kurti darbelius iš gintaro arba išradimai kankorėžiais papuoštus inkilus. Pedagoginis gebėjimas ugdant jaunąją kartą pasitelkti meną buvo tikra Mokytojai duota Dievo dovana, kuria ji dosniai dalijosi su savo mokiniais.*“

Net ir išėjusi užtarnauto poilsio, ji neapleido savo mėgstamos veiklos, imdavosi įvairiausių rankdarbių, kol tikrai leido jėgas. Buvo aktyvi mokytojų senjorų grupės narė,

Nuotraukose (kairėje nuo viršaus): Joana Kuprienė Mosėdyje ir ji savo 90-mečio šventėje su anūkais Povilu, Gintare, Fausta, leva, Reda, Simona, Roku bei proanūke Elze. Nuotraukos iš V. Kalvaitienės albumo; iš kairės: D. Mukienė, Jona Kuprienė, Alma Skruibytė-Granauskienė 1997 m. vasarą Mosėdyje. Nuotrauka iš D. Mukienės albumo; dešinėje – Joana Kuprienė gėlyne prie savo namo Mosėdyje. Nuotrauka iš V. Kalvaitienės albumo

pati kurdavo ir savo rankomis pagamindavo buvusiems kolegoms medalius jų jubiliejų proga.“

1975-aisiais, kai mes, 1963-aisiais atėjusieji mokyti pas J. Kuprienę į pirmąją klasę, po abiturų egzaminų rengėms išleistuvių šventei, savo pirmosios mokytojos nepamiršome. Ji jau gyveno Mosėdyje, bet, gavusi kvietimą, atvyko pas mus. Tąsyk prie vidurinės mokyklos sporto salės nuotraukoje kartu su ja įsiamžino visi 1963–1964 mokslo metais buvę jos pirmos klasės auklėtiniai, 1975-ųjų vasaros pradžioje baigę Lenkimų vidurinę mokyklą.

Paskutinį kartą su Joana buvau susitikusi 1997-ųjų vasarą, kai kartu su prie žurnalo „Žemaičių žemė“ redakcijos veikusios Akademinio žemaičių jaunimo korporacijos „Samogitia“ nariais tuometinėje Mosėdžio apylinkėje dalyvavome mūsų pačių suorganizuotoje kraštotyrinėje ekspedicijoje. Iš to susitikimo išliko nuotrauka – sėdime ant pievelės ir šnekučiuojamės. Mokytoja tada atsiminė daugelį tos mūsų pirmos klasės mokinių, kalbėjo apie juos lyg apie savo vaikus – su meile ir rūpesčiu. Nebuvo pamiršusi ir Lenkimuose dirbusių savo kolegų, kitų lenkimiškių, su kuriais ten keliolika

metų gyvendama bendravo.

Apie savo pirmosios mokytojos mirtį sužinojau iš jos dukters Vilmos, kuri taip pat yra dirbusi Lenkimų vidurinės mokyklos mokytoja ir kartu su šeima pasilikusi gyventi šiame miestelyje, kai mokyklą uždarė. Šiandien tiek jai, tiek ir kitiems lenkimiškiams, net ir čia jau nebegyvenantiems, sunku susitaikyti su tuo faktu, kad čia, visoje Lenkimų seniūnijoje, nebėra net pradinės mokyklos. Tas mokyklos panaikinimas sunkiai suprantamas dalykas, akivaizdžiai rodantis, kokia netoliaregiška mūsų valdžios regioninė politika. Lietuva, kad ir būdama kur kas ekonomiškai silpnesnė, net tarpukario, karo ir pokario metais sugebėdavo išlaikyti pradinės mokyklas net ir mažuose kaimuose, kai jas lankydavo vos po kelis ar keliolika vaikų, o dabar, kai džiaugiamės, jog mūsų ekonomika kasmet kyla, jau kelis dešimtmečius vienai

1975 m. Lenkimų vidurinę mokyklą baigę abiturientai kartu su savo pirmąja mokytoja Joana Kupriene. Iš kairės: Bronius Černeckis, Verutė Strakšytė, Virginija Vaitelavičiūtė, Jovita Arlauskaitė, Zina Savickytė, Jadvyga Liepytė, mokytoja Joana Kuprienė, Danutė Ramonaitė, Laima Šlevinskaitė, Janina Jazbutytė, Irena Prušinskaitė, Gintautas Jonkus. Nuotrauka iš D. Mukienės albumo

švietimo reformai keičiant kitą, padarėme taip, kad vaikus, kuriems vos 7–10 metų, siunčiame mokytis į mokyklas, kurios už keliolikos ir daugiau kilometrų. Tiems vaikams šiandien norėtusi palinkėti savo gimtajame kaime turėti kad ir tokią Lenkimų pradinę mokyklą, kokioje mes mokėmės, ir tokių mokytojų, kurie mus mokė.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Pro memoria. Joana Kuprienė (1927-04-15–2017-08-15)“, *Mūsų žodis* (Skuodas), 2017-08-14.